

Från handikappersättning och vårdbidrag till merkostnadsersättning

En granskning av de reformerade stöden till personer med funktionsnedsättning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har på uppdrag av regeringen granskat reformen som bland annat innebär att handikappersättning och vårdbidrag har ersatts av merkostnadsersättning. Merkostnadsersättning är en förmån som riktar sig till personer som har extra kostnader på grund av sin egen eller sitt barns funktionsnedsättning. Granskningen visar att regelverket har blivit tydligare efter reformen, men att det är svårt för många som ansöker att förstå vad en merkostnad är. Cirka 50 procent av de vuxna som ansöker för egen del och över 90 procent av föräldrarna som ansöker för sina barn får avslag på sin ansökan om merkostnadsersättning.

Regelverket för merkostnadsersättning är på flera sätt tydligare och mer transparent

Det finns nu en tydligare definition och tydligare kriterier i lagstiftningen för vad som krävs för att en person ska beviljas ersättningen. Den ökade tydligheten i lagstiftningen har gjort det möjligt för Försäkringskassan att ge ett bättre stöd för försäkringsutredare och beslutsfattare som arbetar med förmånen.

En stor andel av de som ansöker om förmånen får avslag på sin ansökan

Över 90 procent av föräldrarna och ungefär 50 procent av de vuxna som ansöker för egen del får avslag. Det kan finnas en felaktig förväntan hos de som ansöker på vad ersättningen ska täcka. Men antalet vuxna som har någon av ersättningarna handikappersättning eller merkostnadsersättning har minskat med cirka 7 500 personer sedan före reformen.

Merkostnadsersättning är en utredningskrävande förmån

Många kostnader behöver utredas noggrant och försäkringsutredarna behöver göra svåra bedömningar av skäligheten i en del kostnader. Det varierar hur Försäkringskassan utreder och bedömer kostnader som personer ansöker om merkostnadsersättning för.

Alla kostnader bedöms inte

En kostnad behöver inte bedömas om den inte påverkar beslutet. Det finns ärenden där de kostnader som inte bedöms och de godtagna merkostnaderna tillsammans hamnar nära gränsen för rätt till ersättning eller nästa nivå av ersättning. Detta kan i dessa ärenden bli svårt för den sökande att till exempel kunna ta ställning till om hen ska begära omprövning.

I huvudsak beviljas mammor förmånen för sina barn

Cirka 80 procent av de föräldrar som beviljas merkostnadsersättning beviljas förmånen enskilt för sina barn. Av dessa är 85 procent mammor. Men cirka 20 procent beviljas förmånen gemensamt för samma barn och tid. Det är en större andel än de föräldrar som tidigare delade utbetalningen av vårdbidrag, vilket 2015–2018 var cirka 8 procent.

ISF:s rekommendationer

ISF rekommenderar regeringen:

- att följa utvecklingen i andelen avslag i merkostnadsersättning för barn. Om den höga andelen avslag kvarstår över tid bör regeringen överväga om några åtgärder behöver vidtas vad gäller utformningen av ersättning för merkostnader för barn med funktionsnedsättning.

ISF rekommenderar Försäkringskassan:

- att fortsätta arbeta med att öka likformigheten vad gäller utredningar och bedömningar inom förmånen
- att överväga att utreda fler kostnader som personer ansöker om merkostnadsersättning för i de ärenden där det kan ha betydelse för den sökandes möjlighet att ta tillvara sina intressen.

Vill du veta mer?

Rapporten finns att ladda ned eller beställa via vår webb www.isf.se